

Самуйлик А.

здобувачка 1 року навчання за спеціальністю 281 ПУА ОПП Державна служба
Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне

Головний спеціаліст відділу соціальних гарантій управління соціальної
підтримки та гарантій департаменту соціальної політики Рівненської обласної
державної адміністрації

Науковий керівник: Тихончук Л.Х.,

доктор наук з державного управління, доцент,
професор кафедри менеджменту та публічного врядування
Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне

ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ ГРОМАДЯН ВІД СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА ПОВ'ЯЗАНОГО З КОНФЛІКТОМ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Сексуальне насильство пов'язане з конфліктом (СНПК), включає будь-які акти сексуального насильства, скоєні під час або у зв'язку з конфліктами, війнами, окупацією чи терористичними діями. Це може бути зґвалтування, примус до проституції, примусова вагітність, сексуальне рабство, а також інші форми насильства, спрямовані на деградацію та приниження особи. СНПК використовується як метод залякування, контролю, пригнічення та підкорення цілих спільнот, і це тягне за собою катастрофічні наслідки для фізичного та психічного здоров'я як постраждалих так і суспільства загалом [1].

Жертвами сексуального насильства під час війни часто стають жінки, діти та вразливі групи населення. Це відбувається через їх незахищеність та легше підкорюваність. Цивільне населення, яке попадає в окупацію є беззахисним перед озброєним військовим агресором, що часто "розв'язує руки" тому, хто має силу і владу, тим більше, якщо на це є прямий дозвіл керівництва.

Станом на 1 листопада 2024 року в Україні зафіксовано 326 фактів сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом, повідомляють в Офісі генерального прокурора України. Більшість випадків стосуються жінок, втім, серед потерпілих є 117 чоловіків, а також неповнолітні дівчата і хлопці. Херсонська область – серед регіонів, де зафіксована найбільша кількість

випадків сексуального насильства – 103 [2]. Але це лише приблизна цифра, оскільки багато людей замовчують цей факт, бо людям важко про таке говорити.

На сьогоднішній день система захисту осіб, які пережили СНПК внаслідок агресії рф, перебуває в процесі становлення. До такої роботи залучені як держава, так і громадські й міжнародні організації. Створюється багато структур, наприклад, гарячі лінії (при Офісі Омбудсмена тел.: 0 800 501 720, 044 299 74 08), лінії психологічної підтримки. За ініціативи Віцепрем'єр-міністерки з питань європейської та євроатлантичної інтеграції Ольги Стефанішиної та за сприяння Фонду ООН у галузі народонаселення (UNFPA) почала діяти мережа Центрів допомоги врятованим (ЦДВ)[3]. Вони надають, зокрема спеціалізовану допомогу особам, які зазнали СНПК.

Постраждали від СНПК також можуть отримати послуги в центрах соціальних служб і в спеціалізованих службах підтримки постраждалих від домашнього насильства та ГЗН, а також у громадських організаціях. Станом на 01.12.2024 в Україні функціонує мережа із 1130 спеціалізованих служб підтримки, інформація про яку розміщена на офіційному вебпорталі Нацсоцслужби [4], яка надає допомогу постраждалим особам згідно з їхніми потребами.

Запобігання СНПК і реагування на нього є однією з найбільш делікатних і складних сфер надання гуманітарних послуг. У багатьох місцях визначення особи як постраждалої від СНПК – а іноді як особи, яка допомагає постраждалій/постраждалому – може призводити до ізоляції, соціальної стигматизації, повторного психологічного травмування, відчуження з боку сім'ї та громади, а у деяких крайніх випадках – до смерті. Отже, вся робота, пов'язана з СНПК, повинна базуватися на підході, орієнтованому на постраждалих, який сприяє безпеці, конфіденційності, недискримінації та повазі до вибору постраждалої особи. Будь-яка діяльність, у якій ці основні морально-етичні та безпекові принципи не дотримуються, ризикує заподіяти додаткову шкоду постраждалим від СНПК, їхнім сім'ям, громадам і тим, хто їм допомагає.

Список використаних джерел:

1. Електронний ресурс URL: <https://nssu.gov.ua/storage/app/sites/22/uploaded-files/snpk-pamyatka.pdf> (02.12.2024)
2. Електронний ресурс URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/novyny-pryazovya-seksualne-nasylstvo-pid-chas-viyny/33190694.html> (27.11.2024);
3. Електронний ресурс URL: <https://www.help-platform.in.ua/czentry-dopomogy-vryatovanyam/> (02.12.2024);
4. Електронний ресурс URL: <https://nssu.gov.ua/domashnye-nasilstvo/specializovani-sluzhbi-pidtrimki> (02.12.2024)